

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לעניינים

ת"מ 137-07 מיכל בראל נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

1
2 בפני כבי השופט מגן אלטוביה

3
4
5 המבקשת:

6
7 מיכל בראל
8 ע"י בא כח עוה"ד דורון לוי ויאיר אברהם

9
10
11 נגד

12
13
14 הנתבעת-המשיבה:

15
16 מדינת ישראל – רשות המסים
17 ע"י בא כח עוה"ד אריק ליס ואדם טהרני מפרקליטות מחוז תל אביב - אזרחי

18
19
20
21 **פסק דין**

22
23 לפני בקשה לאישור תובענה מנהלית כתובענה ייצוגית.

24
25 **רקע ועיקר טענות הצדדים**

26
27 ביום 30.7.2007 הפקידה המבקשת סך של 9,800 ₪ בפיקדון בנקאי בריבית של 3.47% לשנה
28 צמוד לשער הדולר. ביום ההפקדה עמד שער הדולר על 4.355 ₪ לדולר. ביום 13.8.2007
29 פתחה המבקשת את הפיקדון וקיבלה מהבנק סך של 9,635.62 ₪ לפי שער של 4.2791 ₪
30 לדולר.
31 ביום פתיחת הפיקדון, חייב הבנק את המבקשת במס במקור בסך 1.29 ₪ המהווה מס
32 בשיעור 20% על הרווח שנצמח לה מזיכוי הריבית בסך 6.44 ₪.
33 לטענת המבקשת, בתקופה שבין יום הפקדת הפיקדון ליום פתיחת הפיקדון ירד שער הדולר
34 בשיעור של 1.74% ובהתאם הפסידה המבקשת סך של 164.38 ₪ מסכום הקרן שהפקידה
35 בפיקדון. על כן, לטענתה, לא הייתה לה כל הכנסה מהפיקדון ולא היה מקום לחייב אותה
36 במס.
37 לטענת המשיבה, יש לחלק את התשואה על קרן הפיקדון לשני מרכיבים. האחד, הפסד
38 שנגרם למבקשת בשל ירידת שער החליפין של הדולר (להלן: "הפרשי הצמדה"). השנייה
39 התשואה שנצמחה למבקשת מהריבית על הפיקדון בהתאם למוסכם בין המבקשת לבין

1 מתוך 8

<http://www.CapiTax.co.il/Attachments/137-07.pdf>

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לעניינים

ת"מ 137-07 מיכל בראל נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

1 הבנק (להלן: "הריבית"). מוסיפה המשיבה וטוענת כי על פי הוראות סעיף 9 (13) לפקודת מס
2 הכנסה [נוסח חדש], התשכ"א – 1961 (להלן: "הפקודה"), הפרשי ההצמדה פטורים ממס,
3 אין המבקשת זכאית לקזז את ההפסד מהפרשי ההצמדה מהרווח שנצמח לה מהריבית.
4 זאת, בהתאם לעקרון הקבוע בסעיפים 28, 29 ו- 92 לפקודה, לפיו אין לקזז הפסדים שאילו
5 היו רווחים לא היו חייבים במס.
6 לעניין הבקשה לאישור תובענה ייצוגית, טוענת המשיבה כי למבקשת אין עילת תביעה
7 אישית והתובענה הייצוגית אינה הדרך היעילה או הנכונה או ההוגנת להכרעה במחלוקת
8 בנסיבות העניין, בין היתר משום שדרך המלך לבקש החזר מס היא להגיש דו"ח שנתי
9 שישקף את כלל הכנסות המבקשת באותה שנה ולא להסתמך על פעולה נקודתית. על כן,
10 ובהתאם להוראות חוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו – 2006 (להלן: "חוק תובענות
11 ייצוגיות"), יש לדחות את הבקשה.
12
13

דין

14 1. לטענת המבקשת, במועד פירעון הפיקדון לא התווסף כל סכום על קרן הפיקדון, וזו
15 אף פחתה בשל ירידת שער הדולר, באופן שנגרם למבקשת הפסד ממשי שגרע מכוחה
16 הכלכלי. בנסיבות אלה לא נצמחה למבקשת כל הכנסה מהפיקדון ולא נוצרה לה הכנסה
17 חיבת. על כן, לא היה מקום לחיבה במס בסך 1.29 ₪.
18
19 מנגד טוענת המשיבה, כי המבקשת נהנתה מריבית מוסכמת בשיעור שנתי של 3.47%
20 בתקופה בה החזיקה בפיקדון ועל הרווח מריבית היא חייבת במס בשיעור 20%. ביחס
21 להפסד שנגרם למבקשת כתוצאה מירידת שער החליפין של הדולר, טוענת המשיבה כי
22 מדובר בהפסד שאינו ניתן לקיזוז משום שאם היה רווח היה פטור ממס.
23
24 2. עיקר טענות הצדדים התייחסו למחלוקת שלעיל, ממנה עולות שתי שאלות בהן יש
25 להכריע:
26 א. האם בנסיבות עניינו ולצרכי מס יש להבחין בין הפרשי ההצמדה לבין ריבית או
27 שמא יש לראות בפיקדון עסקה אחת?
28 ב. אם יש מקום להבחין בין הפרשי הצמדה לבין ריבית, האם ניתן לקזז את ההפסד
29 שנבע מהפרשי הצמדה מהרווח שנבע מהריבית?
30
31 3. אפתח בדיון בשאלות שלעיל ובמידת הצורך אדרש לתנאים לאישור תובענה ייצוגית
32 על פי חוק תובענות ייצוגיות.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לעניינים

ת"מ 137-07 מיכל בראל נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

1

2

האם יש להבחין בין הפרשי הצמדה לריבית

3

4

4. ההוראה בפקודה המתייחסת לחיוב במס הפרשי הצמדה או ריבית, קבועה בסעיף 2

5

(4) לפקודה, שזו לשונו:

6

7

"מס הכנסה יהא משתלם, בכפוף להוראות פקודה זו, לכל שנת מס, בשיעורים

8

המפורטים להלן, על הכנסתו של אדם תושב ישראל שהופקה או שנצמחה

9

בישראל או מחוץ לישראל ועל הכנסתו של תושב חוץ שהופקה או שנצמחה

10

בישראל, ממקורות אלה:

11

...(1)

12

...

13

(4) דיבידנד, לרבות דיבידנד המשתלם מתוך רווחי הון של חברה, ריבית, הפרשי

14

הצמדה או דמי נכיון;

15

"...

16

17

סעיף 2 (4) לפקודה, אינו כולל את ו החיבור בין המונחים "ריבית" ו"הפרשי הצמדה"

18

ומפשוטו של מקרא, נראה כי סעיף קטן 4 מדבר בארבעה מקורות הכנסה שגם אם חלקם

19

דומים, קיימת ביניהם הבחנה, והם: דיבידנד, ריבית, הפרשי הצמדה ודמי ניכיון. מכאן,

20

נראה שהפקודה מבחינה בין הכנסה מריבית לבין הכנסה מהפרשי הצמדה. על הבחנה זו ניתן

21

ללמוד גם מהיחס השונה שניתן למצוא בפקודה להכנסה מריבית לעומת הכנסה מהפרשי

22

הצמדה. בעוד על הכנסה מריבית חייב הנישום בריבית בשיעור "שלא יעלה על 20%" כאמור

23

בסעיף 125ג (ב) לפקודה, על הכנסה מהפרשי הצמדה קיים פטור ממס כאמור בסעיף 9 (13)

24

לפקודה, בו עוד ידובר. ועוד. גם אם הכנסה מריבית, הפרשי הצמדה ודמי ניכיון הינה הכנסה

25

"מסוג אחד" שהוא תשואה על הון שהועמד לרשות אחר כטענת המבקשת המקובלת עליי,

26

אין בכך כדי להסיק שמדובר ב"מקור הכנסה אחד".

27

28

5. ככלל וכך גם ניתן לראות בענייננו, קיימת הבחנה בין הצמדה לבין ריבית גם במישור

29

המהותי - כלכלי. שיעור הריבית שתשולם על ידי בנק למפקיד פיקדון, נקבע מראש בין

30

המפקיד לבין הבנק במסגרת הסכם הפיקדון. לעומת זאת, מקום שהוסכם בין הבנק לבין

31

המפקיד שהפיקדון יהיה צמוד למדד או לשער מטבע, שינויי הצמדה הינם נגזרת של

32

משתנים וגורמים חיצוניים שהצדדים יכולים אולי להעריכם מראש אולם בעת עריכת הסכם

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לעניינים

ת"מ 137-07 מיכל בראל נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

1 הפיקדון אינם יודעים בוודאות מה יהיו (שינויי המדד או שינויי שער החליפין). בהקשר זה
2 ראוי להוסיף כי ההצמדה נועדה לשמור על ערך הכסף שהופקד בפיקדון בהתחשב בגורמים
3 חיצוניים שאינם תלויים במפקיד או בבנק, בעוד הריבית נועדה לפצות את המפקיד על
4 שלילת האפשרות להשתמש בכסף בתקופת הפיקדון והיא תשואה בשל העמדת הקרן לידי
5 הבנק. ההבדלים הכלכליים האמורים תומכים בגישת המשיבה, לפיה יש להבחין בין הפרשי
6 הצמדה לבין ריבית ולראות בכל אחד מאלה מקור הכנסה נפרד.

7

8 6. לתמיכה בטענותיה מצביעה המבקשת על הגדרת המונח "ריבית" בחוק הריבית,
9 תשי"ז – 1957, שזו לשונה:

10 **"ריבית" - כל תמורה הניתנת בקשר עם מלווה ויש בה משום תוספת לקרן,**
11 **לרבות דמי-עמילות ודמי-נכיון המשתלמים כאמור, בין שנקראים בשם ריבית**
12 **ובין שנקראים בשם אחר למעט כל סכום המתווסף לקרן עקב תנאי הצמדה לשער**
13 **החליפין של המטבע הישראלי, למדד המחירים לצרכן או למדד אחר שמפרסמת**
14 **הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה;"**

15

16 מהגדרה שלעיל הממעטת הפרשי הצמדה מהגדרת ריבית עולה כי יש להבחין בין ריבית לבין
17 הפרשי הצמדה.

18 לטענת המבקשת, מהמונח "תוספת לקרן" הנזכר בהגדרת "ריבית" יש ללמוד שרק כאשר יש
19 תוספת לקרן ממעטים את הפרשי ההצמדה. טענה זו של המבקשת, אינה מקובלת עליי,
20 משום שבמונח "תוספת לקרן" גלום כל שינוי בקרן בין חיובי ובין שלילי. בהקשר זה, אוסיף
21 כי בהגדרת "הפרשי הצמדה" בסעיף 1 לפקודה, נקבע: **"כל סכום שנוסף לחוב או לסכום**
22 **תביעה – עקב הצמדה לשער המטבע..."**, וביחס למונח זה, כבר הבעתי את עמדתי בע"מ
23 (ת"א) 1246/09 **חברת ד.מ.ק.א נ' פקיד שומה תל אביב 1** (פורסם בתקדין) (שם, פסקה 32),
24 לפיה: **"...אין כל מניעה מבחינת לשון החוק לקבל את פרשנות המשיב כי סכום זה יכול**
25 **להיות סכום שלילי או סכום חיובי..."**.

26 7. יצוין, כי להבחנה דומה בין הפרשי שער נייר ערך חוץ לבין שער מטבע חוץ (הפרשי
27 הצמדה) בקשר עם סעיף 92 לפקודה, נדרשתי בע"מ 13485-02-13 **כלל פיננסים בטוחה**
28 **ניהול השקעות בע"מ נ' פקיד שומה תל אביב 5** (פורסם בתקדין). שם, הגעתי למסקנה
29 שניתן להבחין בין רכיב נייר ערך חוץ לבין מטבע החוץ בו הוא נקוב ולראות בכל אחד
30 מהמרכיבים האלה נכס נפרד (שם, פסקה 4). בדומה נראה לי כי גם בעניינו ניתן לראות
31 בריבית מקור הכנסה שונה מהפרשי הצמדה.

32

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לעניינים

ת"מ 137-07 מיכל בראל נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

- 1 8. לתמיכה בעמדתה, מצביעה המבקשת על האמור בפסק הדין בע"א 4125/90 אליהו
 2 ענבר נ' פקיד השומה גוש דן (פורסם בתקדין) (להלן: "עניין ענבר"). אלא שבמקרה שם, דן
 3 בית המשפט בקשר בין עסקת השקעה בחיפושי נפט לבין עסקת הלוואה למימון ההשקעה
 4 בה הייתה גלומה הטבה לנישום, לצורך ניכוי הוצאות. בהקשר זה נקבע:
 5
 6 "לדידי הפיצול בין ההטבה וההוצאה להן טוען המשיב הוא מלאכותי ולענייננו השאלה היא
 7 אך זאת מהו הסכום שהוציא המערער בפועל לקידוחי נפט, שאותו הוא רשאי לנכות
 8 מהכנסותיו. לעניין זה רשאי היה השופט המלומד – ובדין – לראות את ההטבה וההוצאה
 9 כשתי עמודות של זכות וחובה באותו חישוב" (שם, פסקה 10).
 10
 11 עם כל הכבוד, לא מצאתי דמיון או קשר בין נסיבות ענייננו לבין הנסיבות בהן דובר בעניין
 12 ענבר, ועל כן, אין באמור בעניין ענבר כדי לתמוך במסקנת המבקשת כאילו "אין לאבחן או
 13 לפצל בין עסקה אחת ויחידה למרכיבי ותתי מרכיביה".
 14 9. יוער, כי הפקודה עוסקת בקיזוז הפסדים מעסק וממשלח יד (סעיף 28 לפקודה)
 15 ובקיזוז הפסד הון (סעיף 92 לפקודה) אולם אין בפקודה הוראה העוסקת בקיזוז הפסד
 16 שאילו היה רווח היה חייב במס כהכנסה פאסיבית בישראל. (סעיף 29 לפקודה, מאפשר לקזז
 17 הפסד שהיה מחוץ לישראל ושאלו היה רווח היה חייב במס כהכנסה פאסיבית). ממילא,
 18 נראה כי בהעדר הוראה לעניין זה לא ניתן לקזז הפסד הנגרם משחיקת שער הדולר בפיקדון
 19 הצמוד לשער הדולר.
 20 לאותה תוצאה ניתן להגיע, אם נלך על פי העיקרון הקבוע בסעיפים 28 ו- 92 לפקודה, לפיו
 21 אין לקזז הפסד שאילו היה רווח היה פטור ממס. בהתאם ובהתייחס לנסיבות ענייננו, ככל
 22 שהפרשי ההצמדה בפיקדון פטורים ממס אזי לא ניתן יהיה לקזז הפסד הנובע מהפרשי
 23 ההצמדה בפיקדון.
 24
 25 סעיף 9 (13) לפקודה, עוסק בהפרשי הצמדה על פיקדון בנקאי או על תכנית חיסכון, וזו
 26 לשונו:
 27
 28 "פטורים ממס:
 29 ... (1)
 30 ...
 31 (13) הפרשי הצמדה שקיבל יחיד בשל נכס, ובלבד שהתקיימו כל אלה:
 32 (1) הפרשי ההצמדה אינם הפרשי הצמדה חלקיים; ...

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לעניינים

ת"מ 137-07 מיכל בראל נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

- 1 (2) היחיד לא תבע ניכוי הוצאות ריבית או הפרשי הצמדה בשל הנכס;
- 2 (3) הפרשי הצמדה אינם הכנסה לפי סעיף 2 (1) ואינם רשומים בפנקסי
- 3 חשבונותיו או חייבים ברישום כאמור;"
- 4
- 5 מהאמור לעיל עולה כי הכנסה שמקורה בהפרשי הצמדה בפיקדון פטורה ממס (בכפוף לקיום
- 6 התנאים הקבועים בסעיף האמור). משכך ובהתאם לעקרון הגלום בסעיפים 28 ו - 92
- 7 לפקודה, הפסד הנובע מהפרשי הצמדה בפיקדון לא ניתן לקיזוז.
- 8 10. במקרה כאן, זיכה הבנק את המבקשת בהפרשי ריבית שנתיים בשיעור 3.47% ועל
- 9 רווח זה חויבה המבקשת במס. מנגד נגרע מסכום הפיקדון הנומינאלי (9,800 ₪) סך של
- 10 164.38 ₪ בשל שחיקת שער הדולר בתקופת הפיקדון, וכפי שפורט לעיל, לא ניתן לקזז את
- 11 ההפסד האמור מהרווח שנצמח למבקשת מהריבית.
- 12
- 13 11. אציין, כי בהתחשב בכך ש"ההפסד" שנגרם למבקשת נבע מהפרשי שער הדולר,
- 14 אפשר שנגרם למבקשת "הפסד ממש" כטענתה. זאת בשונה מ"הפסד" הנגרם מהפרשי מדד
- 15 המחירים לצרכן שאז כוח הקניה לא נגרע וממילא לא נגרם נזק ממש. אלא, שהפקודה
- 16 רואה הפרשי שער מטבע חוץ כהפרשי הצמדה (ראה הגדרת "הפרשי הצמדה" בסעיף 1
- 17 לפקודה) ומשזה המצב החוקי הקיים, אין אלא להגיע למסקנה שלעיל.
- 18
- 19 12. עוד אוסיף, כי ריבית הסכמית הגלומה בפיקדון מרבה את הקרן, ובניגוד לטענת
- 20 המבקשת מצב זה קיים גם כאשר קרן הפיקדון קטנה בשל ירידת שער הדולר. טענת
- 21 המבקשת, כאילו במצב בו קרן הפיקדון קטנה בסוף תקופת הפיקדון "המפקיד לא קיבל כל
- 22 "ריבית" ואין לו "הכנסה" מריבית (סעיף 24 לסיכומי המבקשת). אינה מקובלת עליי.
- 23 במישור החוזי, אין חולק שעל פי ההסכם בין הבנק לבין המבקשת זכאית הייתה המבקשת
- 24 לריבית שנתית בשיעור 3.47%. אין גם חולק שבפועל זוכתה המבקשת בסך של 6.44 ₪ בגין
- 25 הריבית המוסכמת (סעיפים 7 ו - 9 לסיכומי המבקשת). ממילא, עובדתית קיימת כאן
- 26 "הכנסה", וכפי שפורט לעיל יש להבחין בין הכנסה זו מריבית לבין הכנסה (אילו הייתה)
- 27 מהצמדת הפיקדון לשער הדולר עליה לא הייתה המבקשת מחויבת במס מכוח הוראות סעיף
- 28 9 (13) לפקודה. המבקשת מבקשת לראות בפיקדון כבנוי ממקשה אחת אלא שאין הסכמית
- 29 הדבר כך. הפקדון מחזיק שני סלים. סל הקרן הצמודה לשער הדולר וסל הריבית. יקל
- 30 להמחיש את ההפרדה שבין השניים אם נזכיר כי קיימים פקדונות שהריבית בהן אינה
- 31 מצטרפת לקרן מדי תקופה אלא מועברת לחשבון העו"ש של המפקיד. זאת בלא קשר לטיב
- 32 שמירת ערך הקרן בין אם בהצמדה למדד או לשער היציג של מטבע זר כלשהוא.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לעניינים

ת"מ 137-07 מיכל בראל נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

13. בסיכומיה טוענת המבקשת, כי למדה מסיכומי המשיבה שהמבקשת חויבה במס גם על "הפרשי הצמדה שמשולמים על הריבית בפיקדון". לטענתה, הפרשי הצמדה אלו אמורים להיות פטורים ממס מכוח הוראות סעיף 9 (13) לפקודה, הקובע כי "הפרשי הצמדה שקיבל יחיד בשל נכס" פטורים ממס. בכך, לטענת המבקשת יש כדי ללמד "שהפרשי הצמדה חייבים במס" ובנוסף יש בכך כדי ללמד שמבחינת דיני המס "ריבית והפרשי הצמדה חד הם". מוסיפה המבקשת וטוענת כי גביית המס על הפרשי הצמדה על הריבית הצמודה "ממוטטת באחת את כל התיאוריות המשפטיות של המשיבה..." (סעיפים 77 – 103).
- איני מוצא ממש בטענת המבקשת הנסמכת על דוגמא לפיה בתקופת הפיקדון שהיה צמוד למדד המחירים לצרכן עלה המדד ב – 3%. במקום בו יש עלייה במדד ונוקפת לטובת המפקיד הכנסה מהפרשי הצמדה על הריבית המוסכמת, אפשר שאין מקום לחייב מרכיב זה במס, אולם במקום בו המדד ירד, בדומה לעניינו בו שער הדולר ירד, אין הכנסה מהפרשי הצמדה על מרכיב הריבית וממילא אין חיוב במס.
- גם בטענות המבקשת, כאילו למרות הפטור ממס על הפרשי הצמדה הקבוע בסעיף 9 (13) לפקודה, בפועל קיים מיסוי על הפרשי הצמדה (סעיפים 104 – 124), איני מוצא ממש. טענות המבקשת נסמכות על השוואה בין דוגמא למיסוי פיקדון צמוד למדד המחירים לצרכן לבין דוגמא למיסוי פיקדון שאינו צמוד למדד. (סעיפים 116 ו – 117). אפשר שתוצאת המס על אותו רווח שנוצר בכל אחת מהדוגמאות תהיה שונה אולם בכך אין כדי לסייע למבקשת. במקרה כאן מדובר בפיקדון שהפקידה המבקשת ואין חולק שהפיקדון היה צמוד לשער הדולר, וביחס לכך חלות הוראות סעיף 9 (13) לפקודה לפיהן ההכנסה מהפרשי הצמדה פטורה ממס.
14. נוכח האמור עד כאן, נראה כי אין למבקשת עילת תביעה, ובהעדר עילת תביעה אין המבקשת רשאית להגיש בקשה לאישור תובענה ייצוגית (ראה, סעיף 4 (1) לחוק תובענות ייצוגיות). לכך יש להוסיף, כי בהתחשב במסקנותיי שלעיל, לא נראה שהשאלות המהותיות המתעוררות במקרה כאן יוכרעו לטובת הקבוצה אותה מתיימרת המבקשת לייצג וגם זו סיבה לדחיית הבקשה (ראה סעיף 8 (1) לחוק תובענות ייצוגיות).
15. בהתאם להחלטתי מיום 10.7.2013 התייחסו הצדדים בהרחבה להיסטוריה החקיקתית הנוגעת להכנסות מהפרשי הצמדה וריבית ולסוגיות נוספות. עיינתי בטיעוני

**בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לעניינים
מנהליים**

ת"מ 137-07 מיכל בראל נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

1 הצדדים ולא מצאתי שיש בהם כדי לשנות ממסקנותיי, ועל כן, איני רואה לנכון להוסיף
2 ולדון בנפרד בנושאים אלה מעבר לאמור לעיל.

3

4

5

סוף דבר

6

הבקשה נדחית ועמה גם התובענה.

7

המבקשת תשלם למשיבה הוצאות משפט ובכללן שכ"ט עו"ד בסך כולל של 36,000 ₪.

8

9

מזכירות בית המשפט תמציא החלטה זו לבאי כח הצדדים

10

ניתן היום, ט' אלול תשע"ד, 04 ספטמבר 2014, בהעדר הצדדים.

11

מגן אלטוביה

12

מגן אלטוביה, שופט

13

14

15